

dějiny za Semaforem

Pavel Klusák
Suchý & Šlitr

Host, 2024, 456 stran

TEXT JIŘÍ V. MATÝSEK

FOTO PŘIBA MRÁZOVÁ

HODNOCENÍ 100 %

„Tato kniha není jen pokusem o populární studii. Je to i vyznání,“ konstatuje Pavel Klusák v závěru své knihy *Suchý & Šlitr: Semafor 1959–1969*. A má pravdu. Na druhou stranu, bylo by vůbec správné nořit se do historie hudebně-divadelního úkazu, se kterým má nějakou vzpomínku – ať už hlášku z představení, písničku nebo obrázek, fotku – spojenou prakticky každý bez osobního zaujetí? Jestli by totiž „odosobnění“ nakonec nebylo porušením toho, o co se Jiří Suchý, ať už s Jiřím Šlitrem nebo bez něj, celé ty dekády snaží.

Hudební publicista Pavel Klusák podruhé v knižní podobě nasvěcuje další z domácích hudebních fenoménů. Na rozdíl od publikace Gott: Československý příběh (Host, 2021) není knížka o Semaforu tolik demystifikační a ze své podstaty určité skupiny čtenářů provokující – protože „na modly se nesahá“. Klusák v duchu úvodní teze „Semafor se zasloužil o stát“ spíše chápe tvorbu divadla jako jakýsi společenský maják, ústřední hybnou sílu kultury přelomu padesátých a šedesátých let, která po okupaci v srpnu 1968 přirozeně získala na větším významu nežli pouhé zábavě. Režim utahující šrouby si tu svobodu a svobodomyšlnost předchozí dekády velmi dobře uvědomoval a Semaforu cíleně přistřihoval křídýlka.

Události sedmdesátých let a dekad následujících nicméně stojí mimo rámec knihy a Pavel Klusák se jim věnuje pouze ve shrnujícím závěru. Její těžiště leží v desetiletí 1959–1969, tedy oné zlaté éře, a do centra vyprávění staví vztah dvojice Suchý-Šlitr. A tady přece jen na trochu té demystifikace dojde: semaforový pozitivní étos jejich společné fungování líčil jaksi ideálně, jako jedno z velkých přátelství domácí kultury. Přitom v něm podle Klusáka najdeme vícero projevů rivalit i potenciálních konfliktů, v přátelství se pracovní vztah vyvinul vlastně až pod tlakem doby. Obzvláště u Jiřího Šlitra je citelná snaha nebýt jen jedním z dvojice a najít své umělecké vyjádření i mimo divadelní prkna. Také to byl tento původním vzděláním právník, kdo po srpnové okupaci přijal svou roli majáku v temné době.

Klusák příběh Semaforu vypráví chronologicky. Krátce shrne mládí obou protagonistů, jejich iniciační zážitky – v případě Suchého setkání s tvorbou Voskovce a Wericha, u Šlitra první poslech dixielandu Graemea Bella –, počátky Jiřího Suchého v Redutě, připomíná začátky s další personou malých divadelních scén Ivanem Vyskočilem a jejich rozkol se Suchým. Pak už text člení podle jednotlivých představení, přičemž chronologii naruší jen u čtyř pásem se Zuzanou, která se rozprostírá ve větším časovém úseku a jsou pojednána v publikaci dohromady. Sleduje příchody, odchody a vyhazovy ze Semaforu, tu a tam si odskočí k filmu nebo mimodivadelnímu dění, jako je srpen 68 či dosud ne úplně vyjasněná smrt Jiřího Šlitra. Autor zachycuje genezi

představení i jejich proměnlivost s ohledem na měnící se společnost, velký důraz klade na písničky, jejichž vyznění se s časem rovněž posouvalo.

Společenský kontext tvoří v Klusákově publikaci pomyslnou vodící linku, čtenáře jím ale nezahluje. Divadlo Semafor je v textu nazíráno jako element, který zároveň kulturu a společnost ovlivňuje – viz například fakt, že to byl z domácích popových hvězd právě Jiří Suchý, komu vyšlo první velké profilové LP, žádný Gott, Matuška nebo Pilarová. Běh dějin logicky ilustruje děním v samotném divadle a přesvědčivě jej dokazuje – nejen citlivou analýzou dostupného materiálu, ale i dobovými citacemi tisku a vzpomínkami účastníků ex post.

Šlitr & Suchý: Semafor 1959–1969 vydalo nakladatelství Host v podařené vizuální úpravě. Bohatý fotografický materiál je samozřejmostí, najdeme tu fotky, plakáty, ale i náčrtky partitur a stránky ze scénářů. Drobnými perličkami jsou pak kresbičky nebo vpisky tu a tam rozestěté po okrajích stánek nebo jistý známý citát na hřbetu knihy. Hravý duch Semaforu tu ožívá. Chválit lze i přehlednou a svěží typografii.

Je paradoxní, že trvalo pětadesát let, než se Semafor dočkal své první monografie – a rovnou takové, která v zásadě nenabízí prostor k výhradám.

Klusákova kniha svižně krouží mezi pečlivou vědeckou prací a obdivným osobním vyznáním, aniž by umenšovala kterýkoliv z těchto aspektů.

